



Sosiaali- ja terveysministeriölle

1.9.2016

1/2
TEM/1593/03.01.08/2016

kirjaamo@stm.fi
esko.salo@stm.fi

Viite Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö; luonnos hallituksen esitykseksi laiksi perustulokokeilusta (STM051:00/2016)

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN LAUSUNTO

Työ- ja elinkeinoministeriö kannattaa kokeilua, jonka tavoitteena on selvittää työn vastaanottamiseen liittyvien kannustinloukkujen vähentämistä. Ministeriö ehdottaa kuitenkin, että hallituksen esityksen perusteluja täydennettäisiin kuvaamalla valmistelussa mahdollisesti havaittuja lähinnä työn vastaanottamiseen ja yrittäjyyteen liittyviä kannustinloukkuja. Jos tällaisia on havaittu, keinoja epäkohtien korjaamiseksi voitaisiin selvittää jo perustulokokeilun kuluessa.

Perustulokokeilussa mukana oleville työttömille, jotka täyttävät työttömyysetuuden saamisen edellytykset, maksettaisiin ansiopäivärahaa, peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea. Kansaneläkelaitos kuittaisi maksamansa perustulon työttömyysetuudesta. Esityksen mukainen perustulokokeilu ei vaikuttaisi työttömyysetuuden saamisen edellytyksiin.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää edellä mainittua ratkaisua hyvänä, koska työ- ja elinkeinotoimiston palveluiden piiriin hakeutuvia perustuloa saavia työttömiä voitaisiin edelleen kannustaa osallistumaan työttömyysturvalaissa määriteltyihin työllistymistä edistäviin palveluihin maksamalla aktiivijan korotuksilla korotettua työttömyysetuutta ja kulukorvausta.

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi (s. 11, toinen kappale) kerrotaan, että perustulon saajalle ei aseteta korvauksettomia määräaikoja eli ns. karensseja. Työ- ja elinkeinoministeriön käsityksen mukaan perustelut ovat tältä osin ristiriidassa luonnokseen sisältyvän lakiesityksen kanssa. Lakiesitys johtaa työ- ja elinkeinoministeriön käsityksen mukaan siihen, että työ- ja elinkeinotoimisto asettaa korvauksettomia määräaikoja ja työttömyysturvalain 2 a luvun 14 §:ssä tarkoitettuja työssäolovelvoitteita nykyistä vastaavasti kaikille työttömyysetuutta hakeville. Perustulokokeilussa mukana oleva työtön voi siis menettää oikeutensa työttömyysetuuteen, mutta perustulon maksaminen jatkuu. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää tarpeellisena, että esityksen perusteluja tarkennettaisiin tältä osin.

Edellä mainittu perustelujen tarkentaminen on tarpeen myös sen vuoksi, että perustuloa saavalle työttömälle asetettu korvaukseton määräaika tai työssäolovelvoite voi olla voimassa vielä perustulokokeilun ja perustulon maksamisen päättyessä.

Työttömyysturvan seuraamusjärjestelmän tarkoituksena on ohjata työttömiä hakemaan ja ottamaan vastaan tarjottua työtä sekä osallistumaan työllistymistä edistäviin palveluihin työttömyysetuuden menettämisen

uhalla. Tällainen ohjausvaikutus voi hävitä tai vähentyä perustuloa saavien työttömien osalta, jos heidän mahdollisesti hakemansa työttömyys-etuus on peruspäiväraha tai työmarkkinatuki. Ansiopäivärahaa hakevien ja samanaikaisesti perustuloa saavien työttömien kohdalla ohjausvaikutus säilyisi ainakin osittain, koska he menettäisivät työvoimapolitiittisesti moitittavaksi arvioidun menettelynsä takia oikeuden ansiopäivärahaan, eikä perustulona maksettava etuus riittäisi kompensoimaan menetystä. Työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan edellä mainitun ohjausvaikutuksen mahdollinen häviäminen tai vähentyminen sekä eri työttömyysetuuksia hakevien ja samaan aikaan perustuloa saavien erilainen kohtelu kokeilun aikana tulisi mainita esityksen perusteluissa.

Esityksen perustelujen (s. 11, kolmas kappale) mukaan perustulokokeiluun osallistuva henkilö voisi päättää itsenäisesti siitä, missä määrin hän opiskelee, osallistuu vapaaehtoistoimintaan ja toimii yrittäjänä. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että perusteluja tulisi täsmentää myös tältä osin maininnalla siitä, että oikeus työttömyysetuuteen voi päättyä, vaikka perustulon maksaminen jatkuisi.

Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää sosiaali- ja terveysministeriön huomiota lisäksi siihen, että lakiesityksen 4 §:n mukaan perustulokokeilun kohdejoukkoon eivät kuuluisi ne henkilöt, joille on maksettu peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea marraskuussa 2016 lomautuksen perusteella. Ne esityksessä mainitut perusteet, joilla lomautetut jätettäisiin kokeilun ulkopuolelle, liittyvät työ- ja elinkeinoministeriön käsityksen mukaan myös työttömyysetuutta lomautukseen rinnastettavan syyn perusteella saaviin henkilöihin.

Työ- ja elinkeinoministeriö valmistelelee työttömyysturvalain muuttamista siten, että työttömien alueellista liikkuvuutta tuettaisiin vuoden 2017 alusta lukien liikkuvuusavustuksena maksettavalla työttömyysetuudella. Työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan perustuloa ei tulisi vähentää liikkuvuusavustuksesta. Tästä syystä ministeriö esittää harkittavaksi, tulisiko perustulokokeilusta annettavan lain 7 §:n 1 momentin 1 kohtaa täsmentää viittaamalla työttömyysetuuden sijasta ansiopäivärahaan, peruspäivärahaan ja työmarkkinatukeen.



Tuija Oivo
osastopäällikkö



Timo Meling
vanhempi hallitussihteeri